

Oponentský posudek na diplomovou práci Ondřeje Hojdy **Jako včelí úl. Buněčné struktury a aglutinace v evropské architektuře 20. století.** FFUK Praha 2010

Ondřej Hojda přichází s prací ambiciózní, s tématem mezinárodním a také výlučným. Sám je si této skutečnosti vědom, když píše, že téma práce je nové. (27). Nejspíše má pravdu, v literatuře mne známé jsem se nesetkal s takto vymezeným problémem. Autor si téma dobře promyslel a alespoň školiteli se zdá, že je propojuje s vlastním životem. Jinými slovy je zřetelné, že to, o čem píše, autora bytostně zajímá a snaží se promyslet i v nejobecnějších pojmech, jako je zachování individuality, sounáležitost s přírodou či setkání s čímsi archaickým. Nakonec i vizuální impuls a tělesný prožitek pobytu v berberské vesnici vysoko v horách marockého Atlasu, který byl jakýmsi prvním krokem k formulování práce, byl velmi osobní. Cílem diplomové práce je zkoumání konceptu buněčné a aglutinační (shlukující se) architektury.

Hojda vidí tuto architekturu zejména v tvorbě 50. a 60. let, a to jak v díle holandských, tak středomořských architektů. Jako jeden z impulsů k takovému typu architektury spatřuje cestování, a to zejména na jih, do Orientu, či do severní Afriky. Zdůrazňuje silnou inspiraci přírodou a její strukturou. Ukazuje, že aglutinační typ architektury je především horizontální, stavby je třeba vidět ze vzduchu. Důležitým prvkem řady staveb je nejen vztah k místu, ale také důležitost použitého často lokálního materiálu. Zdůrazňuje, že se zabývá „jasným konceptem“, který může mít svou genezi již v prastarém městě Çatal Höyük. Na řadu autorů, které uvádí, lze aplikovat Framptonův termín „kritický regionalismus“. Hojda si uvědomuje pojmové problémy, a proto uvádí slovníček klíčových pojmů.

Jsem přesvědčen, že Hojda napsal velmi chytře strukturovanou a extrémně zajímavou práci. Zdařilé a živé jsou autorova aktuální zobecnění a dokonce jakési maximy o soudobé architektuře: např. se pozastavuje nad tím, že propast mezi exkluzivními realizacemi VIP architektů a drtivou většinou běžně stavěné architektury je závratná.

Prvním architektem buněčné a aglutinační architektury ve dvacátém století je podle Hojdy Le Corbusier. Od něj přechází k Simonetovi a dalším, končí u Moshe Safdieho, tedy jádro práce je v 50. a 60. letech 20. století. Zdá se být zvláštní, že před Le Corbusierem nebyl jediný architekt, který by se problému dotkl ve dvacátém století. Možná je příklad Hanse Poelziga a jeho Grosses Schauspielhaus, Berlin, 1919, mimo téma. Ovšem v této unikátní formě interiéru jako rostliny vytvořil architekturu, kde prvky přírodní (rostlinné) jsou prodchnuty hudebním rytmizováním (Hojda onen hudební prvek uvádí jako metaforu ke čtení jedné z uváděných staveb). Buňky jsou převedeny do jakéhosi kvazidekorativního žebroví, připomínající nejen hinduistické chrámy, ale také Kupkovy abstrakce. Nakonec tento Poelzig navrhl terasovitý Dům přátelství pro

Konstantinopol (1916), který by mohl být předchůdcem Simounetových kolejí v Tananarive.

Patří do kontextu práce Konstantin Melnikov a jeho unikátní projekt a realizace Nové Sucharevské tržnice v Moskvě z roku 1924? Nejvhodnější fotografie shůry ukazují aglutinační tkáňový princip, návrhy jednotlivých prodejních budek jsou sestaveny z modulu, trojitě odstupňovaného do výšky tak, aby střecha celé budky byla šikmá. Navíc je to příznačná horizontální realizace, kdy z boku není vidět „dovnitř“.

Možná jsou předcházející příklady sporné. Po přečtení Hojdovy diplomové práce bych přece jen jednoho architekta doplnil: Dána Jørna Utzona. Zejména Domy v Kingso, inspirované tureckými dvory do tvaru L, naplňují aglutinační princip a vůbec architekturu „kritického regionalismu“, stejně jako Palác Kuvajtského Národního shromáždění. Možná s problematikou souvisí Utzonův pojem „aditivní“ architektury, který poprvé uveřejnil v roce 1970 a nedávno mu byla věnována celá kniha. (Jørn Utzon, „Additive Architecture“, *Arkitektur* 1, 1970; Jørn Utzon, *Logbook Vol. 5: Additive Architecture*, Edition Blondal 2009).

Na závěr si ovšem neodpustím malou výtku: potěšení z četby mi kazila řada překlepů a nejspíše narychlo formulovaných vět.

Jak již bylo řečeno, kvalita práce je vysoká a s radostí ji doporučuji k obhajobě.

V Praze 10.9. 2010

Prof. Vojtěch Lahoda